

ЗАСТОСУВАННЯ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ ДІЗНАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Романов М. Ю.

ВСТУП

В умовах розвитку і утвердження демократичних інституцій в Україні, їх укріплення та стрімкого процесу ефективізації функціонування нагальним, на нашу думку, стає питання щодо подальшої оптимізації їх роботи. Це, перш за все, зумовлено необхідністю здійснення якомога ефективнішого захисту прав і свобод людини і громадянина державою загалом і її правоохоронними інституціями зокрема.

Права і свободи людини і громадянина визначають зміст і спрямованості державної політики, а в умовах євроінтеграційних процесів і трансформації свідомості українського суспільства в частині сприйняття цивілізованих демократичних цінностей за основу подальшого розвитку запит суспільства на вискоефективне функціонування органів охорони правопорядку стає дедалі вищим.

Водночас питання ефективного функціонування будь-якого органу, зокрема й охорони правопорядку, безпосередньо й тісно пов'язані з якісним кадровим добором на посади в ньому, а також своєчасним та необхідним підвищенням кваліфікації (спеціалізації) окремих його посадових осіб, що позитивно (якісно та змістовно) впливає на виконання поставлених завдань.

З огляду на те, що дізнавачами Національної поліції України здійснюється досудове розслідування кримінальних проступків, котрі становлять найбільшу частку серед зареєстрованих кримінальних правопорушень за минулий рік, ефективного забезпечення своєчасного підвищення кваліфікації, спеціалізації, стажувань та інших форм післядипломної освіти, на нашу думку, є найбільш нагальним питанням.

Крім зазначеного, варто звернути увагу на те, що проблеми організації підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України загалом та підрозділів дізнання зокрема неодноразово досліджувались різними вітчизняними та зарубіжними науковцями, серед яких – В. Артемова, В. Горфінкель, Ю. Іванова, А. Любич, В. Маньгора, Ю. Орловський, В. Рижиков, Е. Рижков, Ю. Розенбаум, В. Савіцька, С. Сакун, А. Ставцева, А. Трошин, О. Узунова, а також багато інших.

Проте, з огляду на нещодавнє утворення підрозділів дізнання Національної поліції України, а також необхідність змістовного перегляду наповнення запропонованих процесів з урахуванням поступового наповнення сучасного освітнього процесу новітніми інформаційними технологіями, на нашу думку, запропонована тематика потребує подальшого опрацювання.

1. Загальнотеоретична характеристика вищої освіти поліцейських

Сучасний етап трансформації правоохоронної системи України характеризується великою кількістю пропозицій щодо оптимізації її функціонування. Одними з нещодавно створених підрозділів у системі правоохоронних органів є органи дізнання.

Нині з огляду на попередній досвід їх функціонування, а також пропозиції учених та практиків було запущено роботу відповідного інституту, проте надалі його функціонування потребуватиме вдосконалення.

Вже сьогодні актуальними є питання підготовки нових, перепідготовки для подальшої роботи нинішніх співробітників, а також підвищення кваліфікації дізнавачів Національної поліції України, що в умовах стрімких інформатизаційних та діджитал-процесів характеризуються науковою популярністю та широтою дискусії навколо пропозицій щодо оптимізації в цьому напрямі.

Перш за все слід зауважити, що українська наука тлумачить поняття «дізнання» по-різному, проте такий плюралізм дає змогу узагальнити сформульовані висновки та звернути увагу на аспекти, що потребують вдосконалення. Визначення поняття інституту дізнання дасть змогу більш точно та якісно сформулювати комплекс необхідних заходів, що необхідно спрямувати для його теоретичної та практичної підготовки із застосуванням інформаційних освітніх технологій.

Відповідно до чинних нормативно-правових актів, завданнями підрозділів дізнання Національної поліції України є: захист особи, суспільства та держави від кримінальних проступків; охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження; забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування кримінальних проступків, зарахованих до підслідності органів Національної поліції України; забезпечення відшкодування фізичним і юридичним особам шкоди, заподіяної кримінальними проступками; виявлення причин і умов, які сприяють учиненню кримінальних проступків і вжиття заходів щодо їх усунення¹.

¹ Про затвердження Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції : наказ МВС від 24 грудня 2015 р. № 1625, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 16 січня 2016 року за № 76/28206. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0076-16#Text>

З огляду на ці та інші зазначені у відповідному Положенні норми, дізнанням у Національній поліції України є процес розслідування кримінальних проступків, зарахованих до підслідності Національної поліції України, що виходить із завдань кримінального провадження.

Також у зазначеному і полягає сутність функціонування інституту дізнання, котрий за наявності в нього процесуальних повноважень у межах визначених законом обов'язків має проводити процесуальні дії та приймати процесуальні рішення з метою захисту прав і свобод людини і громадянина.

Поряд із цим задля виконання покладених на відповідних посадових осіб повноважень вітчизняна система освіти має забезпечити ефективну підготовку фахівців та створити дієву систему післядипломної освіти поліцейських кадрів для роботи в підрозділах дізнання (наприклад, підвищення кваліфікації дізнавачів Національної поліції України). Визначені завдання, перш за все, найбільш ефективно можуть бути вирішені за умови використання інформаційних технологій.

Проблема підготовки сучасних фахівців в умовах ринкової економіки, як стверджує В. Рижиков, є ключовою й основоположною для вчених різних наукових напрямів². Із цим важко не погодитись, оскільки сучасний світ пропонує вирішення, здавалося б, неможливих проблем за допомогою цифрових технологій, а правопорушники своєю чергою також дедалі частіше застосовують такі технології для вчинення кримінальних проступків, що зумовлює нагальну необхідність якісної підготовки дізнавачів.

Питання освіти розглядалися у багатьох сучасних дослідженнях із правознавства та педагогіки, так, О. Узунова та К. Калюга звертають увагу на те, що сучасна юридична освіта, як і система української освіти загалом, переживає серйозне реформування, а в подальшому її очікує ще більш серйозне реформування, метою якого є модернізація, формування такої освітньої моделі, що відповідала б сучасним викликам глобалізації та інформаційного суспільства, сучасним вимогам несення служби в лавах органів охорони правопорядку³.

Зокрема, слід підкреслити, що акцент авторів на необхідності специфікації освіти незалежно від її галузі має місце в науці та зобов'язаний знайти відображення на практиці – у вдосконаленні системи відомчих закладів освіти, що завдяки своїм можливостям (науково-педагогічному, адміністративному складу та матеріально-

² Рижиков В.С. Зміст та складові професійної підготовки майбутніх юристів відповідно професіограми. URL: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Vnads/2011_2/11rvsuvp.pdf.

³ Узунова О.В. Проблемні питання вивчення права працівниками міліції та підготовки юристів професіоналів в органах внутрішніх справ : радянський та сучасний аспекти / О.В. Узунова, К.В. Калюга. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2013. № 1 (2). URL: [http://nbuv.gov.ua/jpdf/Vznu_Jur_2013_1\(2\)_40.pdf](http://nbuv.gov.ua/jpdf/Vznu_Jur_2013_1(2)_40.pdf), с. 229.

технічному забезпеченню) матимуть змогу ефективно вирішувати поставлені навчальними програмами завдання для засвоєння навчального матеріалу здобувачами освіти. Водночас формат освітньої діяльності в системі, наприклад, Міністерства внутрішніх справ України, потребує системного вдосконалення згідно з реаліями та вимогами практики.

Поряд із цим В. Савіцька зауважує, що система підготовки фахівців у закладах вищої освіти має відповідати потребам суспільства, що розвиваються, а одним із головних завдань закладів вищої освіти на сучасному етапі є побудова такого процесу навчання, який став би основою формування навчальної і професійної діяльності з підготовки і виховання фахівців і сприяв би підвищенню рівня їхньої культури, розширенню кругозору, умінню творчо ставитися до своєї праці⁴.

Зазначене і слугує аргументом до нашої попередньої позиції стосовно взаємопов'язаності можливостей закладу освіти, змісту навчальної програми та потреб роботодавця з огляду на стрімкий інформаційно-цифровий прорив у суспільстві та необхідність здійснення заходів, спрямованих на підвищення цифрової грамотності фахівців.

В. Маньгора стверджує, що однією з проблем вищої юридичної освіти є неузгодженість нормативно-правових актів, що регулюють підготовку юристів, оскільки участь України в Болонському процесі потребує реорганізації вищої юридичної освіти (наприклад, узгодження освітньо-професійних програм кваліфікаційних рівнів підготовки юристів із міжнародними стандартами; розроблення переліку посад, що можуть обіймати випускники-юристи; зміна підходів до формування державного замовлення на підготовку юристів на основі впровадження прогнозу потреб держави)⁵. Зазначені проблеми, безперечно, виступають концептуальними в переліку кроків, що належить реалізувати державі на шляху вдосконалення системи освіти.

Крім цього, розглядаючи питання післядипломної освіти працівників загалом, а також поліцейських зокрема, науковці підходять до визначення змісту та сутності цього процесу неоднозначно, оскільки відповідно до законодавства України цей процес характеризується багатоманітністю форм реалізації, а також широким плюралізмом завдань.

Так, враховуючи те, що післядипломною освітою є певний етап у загальній системі освіти, рівень, що демонструє наявність певної

⁴ Савіцька В. Готовність майбутнього соціального працівника до професійної діяльності як запорука її ефективності. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2013. Ч. 2. С. 325–331. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znpu_dpu_2013_2_44.pdf.

⁵ Маньгора В.В. Болонський процес і професійна підготовка юристів. *Педагогічний дискурс*. 2013. Вип. 14. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/peddysk_2013_14_62.pdf.

кваліфікації, на нашу думку, варто дослідити підходи до визначення відповідного поняття та його змістовного наповнення.

Кабінет Міністрів України в одній зі своїх постанов надав визначення післядипломної освіти: вона покликана забезпечувати поглиблення професійних знань, умінь за спеціальністю, здобуття нової кваліфікації, наукового ступеня або одержання нового фаху на основі наявного освітнього рівня й досвіду практичної роботи (післядипломна підготовка, аспірантура, докторантура, підвищення кваліфікації, перепідготовка кадрів)⁶. Таким чином, суттєво розширено перелік форм післядипломної освіти, запропонованих у Законі України «Про Національну поліцію», де не вказані як форми післядипломної освіти аспірантура та докторантура. З огляду на те, що аспірантура передбачає отримання освітньо-наукового (третього) ступеня вищої освіти, а докторантура – наукового (четвертого) ступеня, питання про терміни обов'язкового проходження підвищень кваліфікації, наприклад, можуть бути суттєво переглянуті, адже лише невелика частка правоохоронців має наукові ступені, а їх здобуття передбачає виконання комплексу навчальної програми, а також написання та захист дисертаційного дослідження.

Н. Вапнярчук вважає, що післядипломна освіта має задовольняти інтереси громадян у постійному підвищенні професійного рівня відповідно до кон'юнктури ринку праці, виступати засобом соціального захисту, забезпечувати потреби суспільства й держави у висококваліфікованих конкурентоспроможних фахівцях⁷. Цей підхід до визначення післядипломної освіти є досить традиційним і загальним, не встановлює обмежень щодо формату здобуття цієї освіти, при цьому визначаючи основну її мету та підстави необхідності. Варто цілком погодитись із запропонованим, оскільки здобути знання потребують постійної актуалізації, а стрімкий розвиток законодавства та сталі тенденції до систематичної трансформації вітчизняного законодавства та адаптація його до європейських стандартів потребують відповідних заходів навчального характеру заради найбільш ефективного їх засвоєння працівниками.

Цієї ж думки прикладі необхідності післядипломної освіти працівників сфери освіти дотримується й В. Олійник, котрий стверджує, що це є подоланням формалізму й інертності в оволодінні

⁶ Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття») : Постанова КМУ від 03.11.1993 р. № 896. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/896-93-п>.

⁷ Вапнярчук Н.М. Післядипломна освіта в Україні: актуальні проблеми сьогодення. *Правове забезпечення розвитку національної інноваційної системи в умовах глобалізації* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., Харків, Київ, 11 груд. 2015 р. / редкол.: С.М. Прилипка, Ю.С. Атаманова, С.В. Глібок, А.В. Матвєєва. Харків : Право, 2015. 274 с. URL: <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2016/01/collection-11-12-15.pdf>.

педагогічними працівниками новітніми професійними знаннями, вміннями та навичками, неперервним вдосконаленням професійних компетентностей, а також зміною підходів до фінансування різних форм післядипломної освіти педагогічних і науково-педагогічних працівників та посиленням конкуренції в системі післядипломної педагогічної освіти⁸.

Натомість одне лише обґрунтування необхідності здобуття післядипломної освіти працівниками не визначає її зміст, форму, а також загальну структуру, проте зарубіжний досвід може допомогти в запровадженні найбільш ефективних практик у відповідній сфері, оскільки загальновідомим фактом є ефективність системи освіти в країнах Європейського простору.

Про це свідчить також запозичення Болонської системи освіти та початок впровадження відповідних принципів ще в 2005 році⁹, у той час як, на думку В. Сибірцева та Д. Брайченка, зарубіжний досвід розвитку післядипломної освіти свідчить про те, що, як і будь-яка інша післядипломна освіта і додаткова професійна підготовка працівників, вона має характеризуватись значною гнучкістю, варіативністю, різноманітністю напрямів, форм і методів навчання, врахуванням індивідуальних потреб і здібностей, відповідністю потребам сучасного виробництва у фахівця різного кваліфікаційного рівня¹⁰.

На наше глибоке переконання, імплементація загальної структури (після адаптації її до вітчизняних реалій) системи післядипломної освіти дійсно може реалізувати намагання щодо оптимізації функціонування системи освіти загалом, а також підвищення професійної конкуренції всередині галузі та підвищення якості виконуваної роботи й її кількості зокрема.

Водночас В. Олійник і Л. Даниленко стверджують, що післядипломна освіта повинна мати безперервний характер, її пріоритетом має виступати професійний та особистісний розвиток, а також вона має відповідати таким вимогам: сучасному рівню розвитку навчальних закладів, запитам персоналу на підставі гнучкої взаємодії основних ланок – базової і післядипломної освіти, курсового і міжкурсорового періодів; врахуванню зв'язку базової освіти працівників з їхньою професійною діяльністю; взаємозв'язку результативності курсової підготовки і підсумку атестації кадрів; застосуванню важелів

⁸ Олійник В.В. Тенденції розвитку післядипломної педагогічної освіти в умовах трансформації суспільства. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2013. № 1. С. 56–66.

⁹ Болонська система освіти в Україні: перспективи та проблеми. Інформаційний інтернет-ресурс «kudapostupat». URL: <https://kudapostupat.ua/bolons-ka-sistema-osviti-v-ukrayini-perspektivi-ta-problemi/>

¹⁰ Брайченко Д.В. Зарубіжний досвід розвитку післядипломної освіти / Д.В. Брайченко, В.В. Сибірцев. Наука – виробництву, 2016 : зб. тез доп. Л наука конф. студ. і магістрантів, 14 квіт. 2016 р. Кіровоград, 2016. С. 115–116.

сучасного матеріального і морального стимулювання процесу і результату перепідготовки, підвищення кваліфікації кадрів; здійсненню гнучкого процесу навчання в системі перепідготовки та курсового підвищення кваліфікації, який відповідав би інтересам кожного слухача; забезпеченню неформального характеру методичного навчання кадрів у міжкурсовий період; формуванню демократичного стилю керівництва в управлінні креативного впливу¹¹.

Натомість, з огляду на фундаментальність та загальний характер наведених рекомендацій до формування системи післядипломної освіти працівників, на нашу думку, не всі відповідають засадам і вимогам сучасного інформаційного та динамічно зростаючого світу. Водночас взаємопов'язаність матеріалів післядипломної освіти з отриманим фахом, гнучкість системи навчання, врахування базової освіти з безпосередньо виконуваною ними роботою, безперечно, є основними засадами, виконання яких уможливить ефективну організацію роботи системи післядипломної освіти не лише дізнавачів Національної поліції України, а й усіх працівників.

Водночас науковці зазначають, що важливим напрямом у підготовці сучасних фахівців є забезпечення їх сучасними цифровими технологіями, що дозволить шляхом інформатизації та цифрологізації освіти оптимізувати рівень знань здобувачів у цьому напрямі та підвищити їх конкурентоспроможність на ринку праці.

На думку низки вчених, інформаційними технологіями в освіті є комплекс навчальних і навчально-методичних матеріалів, технічних та інструментальних засобів, техніки навчального призначення, а також система наукових знань про форми і методи їх застосування для вдосконалення праці викладачів та студентів¹².

Питання застосування та розробки відповідних технологій неодноразово ставали предметом наукових дискусій багатьох вітчизняних учених, що дає підстави стверджувати про актуальність та багатогранність зазначеної тематики.

Одним із ключових пріоритетів ЮНЕСКО в галузі освіти є допомога у виробленні стратегії і реалізації політики інформатизації освіти. У розробленому цією міжнародною організацією «Керівництві для вимірювальних інформаційних і комунікаційних технологій (ІКТ) в освіті»¹³ виділено такі принципи з інформатизації країн світу:

11 Післядипломна освіта України: сучасність і перспективи розвитку: наук.-метод. посібник / За заг. ред. В.В. Олійника, Л.І. Даниленко. Київ : Міленіум, 2005. 230 с.

12 Любович А.А. Сучасні інформаційні технології в освіті / А.А. Любович, О.Г. Єсіна. *Інформатика та інформаційні технології* : матер. студ. наук. конф., 20 квітня 2015 р. Одеса, ОНЕУ.

13 Guide to measuring in formation and communication technologies (ict) in education. UNESCO-UIS, 2009. 138 p. URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001865/186547e.pdf>

1) глобальні проблеми освіти, зокрема, завдання «Освіти для всіх» (ОДВ), особливо значні в країнах, що розвиваються; 2) слід збалансовано застосовувати старі і нові технології; 3) рішення міжнародних завдань у галузі освіти потребують великих капіталовкладень у навчальні заклади, де готують вчителів; 4) без дистанційного або віртуального типу навчання потреба у вищій освіті не може бути задоволена ні в розвинених країнах, ні в країнах, що розвиваються; 5) без віртуальних класів, віртуальних лабораторій і т.п. не можуть бути задоволені потреби професійної підготовки; 6) цілі в галузі освіти не можуть бути досягнуті без належної уваги до гендерних проблем.

Зазначене додатково аргументує важливість та своєчасність окресленої нами проблематики, оскільки використання інформаційних технологій не тільки у навчанні та практичній діяльності органів правопорядку, а й навпаки, злочинцями у злочинній діяльності, стало реалією сьогодення.

Одним із найбільш успішних, на нашу думку, прикладів застосування інноваційних цифрових технологій у навчанні поліцейських (за спеціальністю 081 «Право» та 262 «Правоохоронна діяльність») є досвід розробки та впровадження у використання фахівцями та науково-педагогічними працівниками Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ інформаційно-технічної платформи, що покладена в основу проекту «Лінія-102».

Розробники підкреслюють: «В рамках проекту реалізовано повний замкнений цикл відпрацювання навчальних фабул від отримання первинної інформації про правопорушення до винесення судом відповідного вироку. Безумовною перевагою проекту є його практична спрямованість. За сучасною методикою рольової гри курсанти, студенти та працівники Національної поліції України набувають практичних навичок, вивчають та поглиблюють теоретичний матеріал. Максимальна наочність та наближеність до реальних умов підвищує їх мотивацію до навчання здобувачів вищої освіти, сприяє підготовці мотивованого педагога із нестандартним творчим мисленням»¹⁴.

Зазначене вище публічно демонструє ефективність та виправданість застосування інноваційних цифрових технологій у практичному навчанні поліцейських. Окремим питанням у цьому контексті постає застосування вже розробленого алгоритму навчання до необхідних нині процесів щодо кандидатів на посади дізнавачів (з числа нинішніх співробітників, а також інших осіб) та нинішніх працівників підрозділів

¹⁴ Рижков Е.В. Вдосконалення навчального процесу з урахуванням сучасних тенденцій інформатизації структурних підрозділів Національної поліції. *Використання сучасних інформаційних технологій в діяльності національної поліції України* : матеріали всеукр. наук.-практ. семінару, 24 листопада 2017 року, м. Дніпро. Дніпро : ДДУВС, 2017. С. 9–11.

дизнання Національної поліції України (з метою підвищення їх кваліфікації).

Варто також більш детально розглянути питання форм післядипломного освітнього процесу саме працівників підрозділів дизнання Національної поліції України.

Оскільки працівники підрозділів дизнання Національної поліції України в загальному розумінні мають статус поліцейського, їх післядипломна освіта здійснюється на загальних засадах, визначених Законом України «Про вищу освіту», з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про Національну поліцію» і складається зі спеціалізації, перепідготовки, підвищення кваліфікації, стажування¹⁵.

Саме ці форми післядипломної освіти ми пропонуємо проаналізувати в подальших параграфах із метою з'ясування їх особливостей, сутності та змісту, а також надання пропозицій щодо подальшої оптимізації.

2. Характеристика спеціалізації та перепідготовки як основних форм післядипломної освіти поліцейських

Як було зазначено попередньо, спеціалізація є складовою частиною післядипломної освіти поліцейських, а відповідно, дізнавачів Національної поліції України.

Нормативними документами визначено, що спеціалізація – складник спеціальності, що передбачає профільну спеціалізовану освітньо-професійну чи освітньо-наукову програму підготовки працівників поліції¹⁶.

Орієнтовно подібне наповнення пропонують також вчені з інших галузей науки. Наприклад, В. Прасолова, Е. Купряков та інші тлумачать поняття спеціалізації (лат. *specialis* – особливий) як форму суспільного розподілу праці та її раціональної організації за окремими напрямками діяльності, що відображає процес зосередження діяльності на відносно вузьких напрямках, окремих технологічних операціях із виробництва окремих видів продукції¹⁷. Водночас запропоноване визначення лише відображає сутність процесу спеціалізації як поглиблення наявних у працівника знань в окремому, специфічному напрямі трудової діяльності.

¹⁵ Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2015. № 40–41, ст. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

¹⁶ Про затвердження Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції : Наказ МВС від 24 грудня 2015 року № 1625, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 16 січня 2016 року за № 76/28206. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0076-16#Text>

¹⁷ Горфинкель В.Я., Купряков Е.М., Прасолова В.П. Экономика предприятия. Москва, 1996; Основы рыночной экономики: Словарь-справочник. Харків, 1992; Фатхутдинов Р.А. Организация производства. Москва, 2001.

Нормативні джерела здебільшого тлумачать поняття спеціалізації в контексті здобуття вищої освіти (або вищої освіти першого чи другого (бакалаврського (магістерського) рівня), оскільки саме в цей проміжок часу відбувається формування базових правничих компетентностей, зокрема дізнавачів, і можливе більш поглиблене вивчення окремих дисциплін та спеціальних курсів із метою пізнання окремих знань щодо розслідування окремої категорії кримінальних проступків (наприклад, у сфері незаконного обігу наркотичних речовин, життя та здоров'я особи, власності та інших).

Підтвердженням цього слугує Перелік спеціальностей та спеціалізацій, за якими здійснюється підготовка фахівців освітнього ступеня «бакалавр» для Національної поліції (денна форма) на Інтернет-ресурсі «Портал для кандидатів на навчання Національної поліції України»¹⁸.

Водночас розділ VI «Спеціалізація» Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції» визначає, що спеціалізація працівників поліції проводиться у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських. Направленню на спеціалізацію підлягають працівники поліції структурних підрозділів центрального органу управління Національної поліції України та територіальних (міжрегіональних) органів Національної поліції України, що проходять службу (працюють) на посадах, які за класифікацією професій належать до категорій керівників, професіоналів та фахівців, які переміщені на іншу посаду, виконання обов'язків за якою потребує нових знань, умінь і навичок (необхідність направлення такого працівника поліції на спеціалізацію визначається його безпосереднім керівником), уперше прийняті на службу в поліцію, призначені на посади в новостворені підрозділи поліції¹⁹.

На нашу думку, дізнавачі, користуючись спеціальним статусом суб'єкта досудового розслідування та поліцейського Національної поліції України, в разі необхідності направлення на спеціалізацію, що визначається безпосереднім керівником, зобов'язані закінчити відповідне навчання та успішно виконати завдання підсумкового контролю, що дасть підстави для отримання свідоцтва про закінчення курсів спеціалізації (перепідготовки), форма якого наведена в додатку 2

¹⁸ Перелік спеціальностей та спеціалізацій, за якими здійснюється підготовка фахівців освітнього ступеня «бакалавр» для Національної поліції (денна форма). Портал для кандидатів на навчання Національної поліції України. 2021. URL: <https://osvita.np.gov.ua/index.php?r=site%2Fspecialties>.

¹⁹ Про затвердження Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції : Наказ МВС від 24 грудня 2015 року № 1625, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 16 січня 2016 року за № 76/28206. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0076-16#Text>

до Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції, що долучається до особової справи.

Водночас ми підкреслюємо, що спеціалізація дізнавача Національної поліції України є процесом поглибленого вивчення окремих дисциплін, спеціальних курсів із метою пізнання окремих знань щодо розслідування окремої категорії кримінальних проступків (наприклад, у сфері незаконного обігу наркотичних речовин, життя та здоров'я особи, власності та інших), а також застосування спеціальних знань у досудовому розслідуванні, пов'язаних із проведенням слідчих (розшукових) дій.

Поряд із цим зобов'язання всіх працівників поліції, що на переконання керівника або за умов наявності підстав у Положенні про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції направляються на спеціалізацію, вивчення відповідних матеріалів й отримання сертифікату виключно в закладах освіти Міністерства внутрішніх справ України залишається дискусійним у науковому полі.

Своєю чергою перепідготовкою у відомчих нормативно-правових актах визначається професійне навчання, спрямоване на оволодіння працівниками поліції іншою професією²⁰.

Водночас поняття перепідготовки інтерпретується в працях вчених і нормативно-правових актах по-різному, наприклад, Тлумачний словник української мови визначає, що перепідготовка є процесом, що характеризується діями, щодо підготовки заново, по-іншому²¹, а в положеннях частини 6 статті 18 (Освіта дорослих) Закону України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII «Про освіту»²², що є аналогічним до визначення відповідного поняття в Законі України від 10 лютого 1998 року № 103/98-ВР «Про професійно-технічну освіту»²³ та Положенні про професійне навчання працівників на виробництві (затверджене спільним наказом Міністерства праці та соціальної політики України та Міністерства освіти і науки України від 26 березня 2001 року № 127/151 (зареєстрований в Міністерстві юстиції України

²⁰ Про затвердження Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції : Наказ МВС від 24 грудня 2015 року № 1625, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 16 січня 2016 року за № 76/28206. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0076-16#Text>

²¹ Великий енциклопедичний юридичний словник / за редакцією акад. НАН України Ю.С. Шемшученка. Київ : ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2007. 992 с.

²² Про освіту : Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2017. № 38-39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

²³ Про професійно-технічну освіту : Закон України від 10 лютого 1998 року № 103/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1998. № 32. Ст. 215. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-вр#Text>

6 квітня 2001 року за № 315/5506)²⁴, визначається як «професійне (професійно-технічне) навчання, спрямоване на оволодіння іншою професією робітниками, які здобули первинну професійну підготовку».

Таким чином, враховуючи, що сутність та зміст професії поліцейського може бути значно ширшим за суто «патрульну» чи «слідчу (дознавацьку)» функції, варто зауважити, що положення пункту 4⁻¹ частини першої статті третьої (Визначення основних термінів Кодексу) Кримінального процесуального кодексу України встановлюють, що дізнавачем є службова особа підрозділу дізнання органу Національної поліції, уповноважені особи іншого підрозділу Національної поліції України, які уповноважені в межах компетенції, передбаченої цим Кодексом, здійснювати досудове розслідування кримінальних проступків.

На думку вітчизняних учених, перепідготовка означає, що працівники, які мають певні професійні знання з уже набутої професії, проходять навчання, спрямоване на оволодіння іншою професією, не тільки з метою вдосконалення технологічного процесу, впровадження нових технологій та обладнання, але й з матеріальних причин, загрози звільнення²⁵.

Водночас на офіційному Інтернет-ресурсі Державного університету телекомунікацій зазначається, що перепідготовка кадрів – це отримання іншої спеціальності та професії на основі здобутого раніше освітнього ступеня та практичного досвіду, а також одночасне навчання за двома спеціальностями відповідного освітнього ступеня в одному або різних навчальних закладах²⁶.

Тобто питання про ефективну організацію перепідготовки працівників поліції перед наділенням їх повноваженнями щодо здійснення досудового розслідування кримінальних проступків постає найбільш гостро, оскільки такі працівники, з огляду на різноманіття та специфіку своєї професійної поліцейської діяльності (наприклад, функцій дільничних офіцерів поліції чи патрульних поліцейських) не могли повною мірою ознайомлюватись та розуміти сутність і зміст процесу досудового розслідування.

Водночас стрімке та планомірне запровадження окремих елементів електронного кримінального провадження у вітчизняне законодавство,

²⁴ Про затвердження Положення про професійне навчання працівників на виробництві : спільний наказ Міністерства праці та соціальної політики України та Міністерства освіти і науки України від 26 березня 2001 р. № 127/151. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0315-01#Text>

²⁵ Іванова Ю.С. Поняття професійного навчання працівників: теоретико-правовий аналіз. *Право та інновації*. 2014–2015. № 4 (8). URL: <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2015/03/Ivanova8.pdf>.

²⁶ Перепідготовка кадрів. Державний університет телекомунікацій (офіційний Інтернет-ресурс). URL: <http://www.dut.edu.ua/ua/361-perepidgotovka-kadriv-navchalnyy-proces>

наприклад Законом України від 1 червня 2021 року № 1498-IX «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування»²⁷ зумовлює необхідність запровадження новітніх інформаційних технологій у навчальний процес, що дадуть змогу закласти навички користування основними цифровими кейсами в рамках електронного кримінального провадження.

3. Характеристика підвищення кваліфікації та стажування як основних форм післядипломної освіти поліцейських

Законом України «Про Національну поліцію» зараховано до переліку форм післядипломної освіти поліцейських підвищення кваліфікації, що безперечно, нині є найбільш поширеною формою післядипломної освіти, по-перше, через встановлений зазначеним законом обов'язок щодо проходження підвищення кваліфікації не менше ніж одного разу на три роки (пункт 1 частини третьої статті 75), а по-друге, через його функціональність, змістовність, доступність та можливість реалізації без значних втрат у трудовій діяльності та без відриву від основного місця роботи.

Ю. Розенбаум обґрунтовує тісну взаємопов'язаність підвищення кваліфікації, що відбувається без відриву від професії та є складовою частиною праввідносин між державними органами і їх службовцями (підприємствами та працівниками), та трудового процесу²⁸. Тобто проходження працівниками підвищення кваліфікації, перш за все, є необхідним елементом трудового процесу й містить засади, що сприятимуть подальшому кар'єрному просуванню працівника.

Водночас трудове законодавство термін «підвищення кваліфікації» висвітлює фрагментарно, у той час як наука трудового права акцентує на деяких особливостях його структури, а також розширює його змістовні ознаки.

Наприклад, Ю. Орловський вважає, що підвищення кваліфікації – це професійне навчання, спрямоване на послідовне вдосконалення знань, умінь і навичок за наявною професією²⁹. Такого ж погляду дотримується М. Сонін, стверджуючи, що поглиблення і розширення знань, умінь і навичок у межах їх спеціальності, професії є

²⁷ Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування : Закон України від 1 червня 2021 року № 1498-IX. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2021. № 31. Ст. 253. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1498-20#Text>

²⁸ Розенбаум Ю.А. Подготовка управленческих кадров: организационно-правовые вопросы. Москва, 1981.

²⁹ Орловский Ю.П. Трудовое право России : учеб. для вузов / Ю.П. Орловский, Р.З. Лившиц. Москва : Издат. группа: ИНФРА, М-НОРМА,1998. С. 466.

підвищенням кваліфікації³⁰, дещо з іншого боку підходить до визначення підвищення кваліфікації А. Ставцева, котра стверджує, що підвищення кваліфікації необхідно розуміти як подальше вдосконалення спеціальних технічних знань, поглиблення досвіду і навичок працівника щодо праці на основі певної спеціальності та загальноосвітньої підготовки³¹.

Наведені положення цілком чітко встановлюють межі здобуття нових знань працівниками та забезпечують їх від вивчення матеріалу й дисциплін, що не відповідають їх фаху. Водночас питання про адаптацію у спосіб підвищення кваліфікації уповноважених на здійснення дізнання працівників інших підрозділів поліції містить внутрішні суперечності, адже за своїми функційними та професійними обов'язками основною функцією підрозділів, наприклад дільничного офіцера поліції, є здійснення превентивних заходів у сфері протидії та запобіганню злочинності. Відповідно, процес підвищення кваліфікації має бути спрямований на розширення і поглиблення його навичок і вмінь.

Водночас окремі науковці також звертають увагу на те, що підвищення кваліфікації можливе не тільки за наявною спеціальністю, а також із розширенням професійного профілю за допомогою опанування суміжної професії. Навіть тоді, коли працівник опановує у процесі навчання суміжну професію, його навчання обмежується потребами з основної спеціальності, а отримані спеціальні знання спрямують поліпшенню виконання роботи за цією професією³².

Слід навести аргументи стосовно дискусійності такого підходу до визначення сутності та змісту «підвищення кваліфікації» поза межами опанованої професії, оскільки сама етимологічна сутність указаного словосполучення демонструє опанування нових навичок безпосередньо в межах конкретної кваліфікації.

В. Артемова визначає підвищення кваліфікації як особливий вид юридичного зв'язку, що виникає на основі двосторонньої угоди, між працівником, який має спеціальність (кваліфікацію), та підприємством із приводу навчання у відповідних організаційно-правових формах із метою посилення ефективності професійної праці шляхом підвищення ступеня підготовленості працівника до виконання зумовленого трудового завдання³³, що безпосередньо вказує на мету підвищення кваліфікації, котра, на нашу думку, полягає в підвищенні ефективності

³⁰ Трошин А.Ф. Правовое положение рабочих и служащих обучающихся без отрыва от производства. Москва : Госюриздат, 1962. С. 50.

³¹ Разрешение трудовых споров (Судебная защита от необоснованных переводов и увольнений) / А.И. Ставцева. Москва : Интел-Синтез, 1998. С. 50.

³² Разрешение трудовых споров: (Судебная защита от необоснованных переводов и увольнений) / А.И. Ставцева. Москва : Интел-Синтез, 1998. С. 51.

³³ Артемова В.М. Повышение квалификации рабочих и служащих: Правовые вопросы. Минск, 1972. С. 26–27.

роботи конкретного працівника шляхом опанування нових навичок і відпрацювання алгоритмів організації роботи в межах професії.

Крім цього, на підтвердження сформованої нами мети підвищення кваліфікації В. Артемова надає визначення завданням, що являють собою поліпшення ступеня готовності працівника до належного виконання заданого обсягу та виду робіт, а також посилення ефективності професійної праці³⁴.

Пропозиції щодо інформатизації цього виду післядипломної освіти, перш за все, полягають у можливості проведення лекційних занять на базі онлайн-платформ, що передбачають дистанційне опанування певних навичок. Крім цього, в умовах стрімкого поширення сервісів Google в життя кожного сучасного громадянина, на нашу думку, найбільш ефективним було б організувати здійснення поточного контролю успішності, або проведення онлайн тестових або будь-яких інших заліків у сервісі «Google-форми», що дає змогу ефективно та швидко оперувати отриманими відповідями, структурувати інформацію в таблицю Microsoft Excel, здійснювати поштову розсилку отриманих результатів й інші функції.

Крім цього, Законом України «Про Національну поліцію» передбачена можливість проходження стажування як форми післядипломної освіти поліцейських. У сучасних умовах стажування як із наукової, так і законодавчої позиції розглядається як невід'ємний процес призначення на посаду, що уможливило перевірку навичок, компетенцій і здатностей працівника перед призначенням його на певну посаду.

Поняття «стажування» не є новим для вітчизняного законодавства. Становлення інституту стажування розпочалося з ухвалення Постанови РНК СРСР від 14 червня 1926 року «Про порядок надання місць практики учням університетів, інститутів і технікумів та місць проходження стажу особам, які пройшли повний курс зазначених навчальних закладів»³⁵. Цим нормативно-правовим актом держава зобов'язувала всі підприємства й установи приймати на річне стажування осіб, які пройшли повний курс навчання в університетах, інститутах та технікумах, що давало змогу поглибити та адаптувати до практичних реалій набуті під час навчання теоретичні знання.

Нині такого обов'язку роботодавці не мають, проте значна їх кількість пропонує студентам і випускникам пройти стажування, за

³⁴ Артемова В.М. Повышение квалификации рабочих и служащих: Правовые вопросы. Минск, 1972. С. 26–27.

³⁵ О порядке предоставления мест практики учащимся университетов, институтов и техникумов и мест прохождения стажу лицам, прошедшим полный курс указанных учебных заведений : Постановление Совета народных комиссаров СССР от 14.06.1926 г. *Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства СССР*. 1926. № 44, отд. 1. Ст. 320. С. 320.

результатами якого вони матимуть змогу отримати постійне місце роботи³⁶.

Як зазначено попередньо, питання стажування вже постало гостро близько ста років тому, а це, на нашу думку, свідчить про необхідність дослідження сутності цього явища та вивчення його змісту саме в контексті стажування дільничників Національної поліції України, що дасть змогу оптимізувати систему їх післядипломної освіти.

Поняття «стажування» (від франц. *stage*, первісно – період формування, від пізньолат. *stagium* – перебування) – це форма навчання, що передбачає набуття практичного досвіду та навичок студентами (слухачами), вперше прийнятими на роботу працівниками, і претендентами на більш кваліфіковану роботу (вищу посаду), перевірку їхнього професійного рівня і ділових якостей, а також підвищення кваліфікації³⁷.

Так, варто підкреслити, що науковці виділяють кілька суб'єктів, що можуть проходити стажування без зазначення кінцевої мети такого процесу, згадуючи лише набуття практичного досвіду та навичок. Водночас законодавство України регламентує стажування працівників Національної поліції України як форму післядипломної освіти.

З урахуванням викладеного суб'єктами стажування можуть бути: 1) студенти (слухачі); 2) працівники, вперше прийняті на роботу; 3) претенденти на більш кваліфіковану роботу (вищу посаду). Стаття 8 Закону України «Про зайнятість населення» визначає стажування як форму реалізації права на професійне навчання³⁸.

Водночас науковці виокремлюють зміст поняття стажування як елементу підвищення та поглиблення професійного рівня й компетенцій за конкретним фахом.

Як визначено статтею 29 цього Закону, студенти вищих та учні професійно-технічних навчальних закладів, що здобули професію (кваліфікацію) за освітньо-кваліфікаційним рівнем «кваліфікований робітник», «молодший спеціаліст», «бакалавр», «спеціаліст» та продовжують навчатися на наступному освітньо-кваліфікаційному рівні, мають право проходити стажування за професією (спеціальністю), за якою здобувається освіта, на підприємствах, в

³⁶ Саун С. Правове регулювання проходження стажування студентами вищих навчальних закладів та учнями професійно-технічних навчальних закладів. *Підприємство, господарство і право*. 2018. № 2. URL: <http://www.pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/2/17.pdf>.

³⁷ Великий енциклопедичний юридичний словник / за редакцією акад. НАН України Ю.С. Шемшученка. Київ : ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2007. С. 842–843.

³⁸ Саун С. Правове регулювання проходження стажування студентами вищих навчальних закладів та учнями професійно-технічних навчальних закладів. *Підприємство, господарство і право*. 2018. № 2. URL: <http://www.pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/2/17.pdf>.

установах та організаціях незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання на умовах, визначених договором про стажування у вільний від навчання час³⁹. Таким чином, можна констатувати, що стажування суттєво поглиблює теоретично опановані компетенції працівником і змістовно наповнює аудиторні заняття буденною працею, що своєю чергою готує майбутнього працівника не лише морально, а й професійно до виконання складних завдань.

С. Сакур, неодноразово розглядаючи стажування в класичному його розумінні, звертає увагу на те, що воно належить до заходів, які сприяють отриманню молоді першого робочого місця, а його метою є набуття досвіду з виконання професійних завдань та обов'язків, удосконалення професійних знань, умінь та навичок, вивчення та засвоєння нових технологій, техніки, набуття додаткових компетенцій³².

Такої думки дотримується також Ю. Орловський, котрий вважає, що молодим фахівцям стажування допомагає краще освоїтися з конкретною ділянкою виробництва, повніше проявити свої знання, а господарським керівникам – визначити місце роботи, що найбільше відповідає здібностям і спеціальності випускників вищих навчальних закладів⁴⁰.

Безперечно, роль стажування в студентському житті є визначальною, оскільки саме ознайомлення з реаліями майбутньої професії допомагає не лише вчитися застосовувати отримані знання на практиці, а й кар'єрно зростати, навчаючись. Водночас визначальним є те, що стажування, як правило, здійснюється перед призначенням на посаду з метою опанування (перевірки) окремих організаційних, професійних та інших навичок.

Так, законодавство, що регулює стажування в Національній поліції України, забезпечує кілька форм його реалізації: як форму перевірки засвоєних знань перед випуском із закладу вищої освіти і як форму післядипломної освіти поліцейських.

Відповідно до абзацу 5 пункту 3 розділу третього (Види післядипломної освіти і форми навчання) Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції, стажуванням є набуття працівником поліції досвіду виконання завдань і обов'язків певної професійної діяльності або галузі знань⁴¹.

³⁹ Про зайнятість населення : Закон України від 5 липня 2012 року № 5067-VI. *Офіційний вісник України*. 2012. № 63. С. 17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>

⁴⁰ Орловський Ю.П. Правовое регулирование подготовки и расстановки кадров / отв. ред. В.И. Никитинский. Москва : Юрид. лит., 1983. С. 83.

⁴¹ Про затвердження Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції : Наказ МВС від 24 грудня 2015 року № 1625, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 16 січня 2016 року за № 76/28206. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0076-16#Text>

Водночас розділом дев'ятим (Стажування) Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції передбачається, що стажування працівників поліції здійснюється з метою формування і закріплення на практиці професійних знань, умінь, навичок і компетенцій, здобутих у результаті теоретичної підготовки. Стажування проходять працівники поліції, які зараховані до кадрового резерву, з метою просування по службі, працівники поліції, які вперше призначені на посади керівного складу Національної поліції України, інші працівники поліції в процесі призначення на нову посаду⁴².

Таким чином, слід підкреслити, що зміст поняття стажування, викладений у працях вітчизняних учених, а також зміст поняття, закріплений у нормативно-правових актах освітнього спрямування, цілком відповідають один одному.

З огляду на зазначені умови проходження стажування, напрями вдосконалення можуть полягати в розробленні окремих інформаційних систем, функціонування яких уможливить проведення онлайн-навчання, тестування, а також виконання практичних завдань у режимі реального часу.

Крім цього, потребує вдосконалення система стажування з урахуванням попередньо опрацьованих конкретним поліцейським курсів підвищення кваліфікації, якщо вони були закінчені на довгостроковій основі та передбачали набуття суттєвого обсягу знань.

Наприклад, дізнавачами Національної поліції України здійснюється досудове розслідування кримінальних проступків різної спрямованості, проте окремі кримінально-правові аспекти кваліфікації діянь, пов'язаних зі специфічними об'єктами посягань, потребують наявності більш глибоких знань, а їх досудове розслідування може бути пов'язане з необхідністю проведення значного комплексу слідчих (розшукових) дій, що й зумовлює необхідність не лише проходження навчання та отримання теоретичних знань, а й практичного їх відпрацювання без ймовірної шкоди інтересам потерпілих осіб.

ВИСНОВКИ

Отже, на підставі проаналізованих позицій вчених, нормативно-правового забезпечення та статистичної інформації щодо визначення понятійно-категоріального апарату зазначеної проблематики, з'ясування сутності освітнього процесу та основ його інформатизації в сучасному світі, а також пропозицій щодо оптимізації автором аргументовано такі висновки:

⁴² Про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції : Положення (затверджене наказом Міністерства внутрішніх справ України від 24 грудня 2015 року № 1625 та зареєстроване в Міністерстві юстиції України 16 січня 2016 року за № 76/28206). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0076-16#Text>

1) дізнанням у Національній поліції України є процес розслідування кримінальних проступків, зарахованих до підслідності Національної поліції України з огляду на завдання кримінального провадження;

2) задля виконання покладених на відповідних посадових осіб повноважень вітчизняна система освіти має забезпечити ефективну підготовку фахівців та створити дієву систему перекваліфікації поліцейських кадрів для роботи в підрозділах дізнання, а також підвищення кваліфікації нинішніх дізнавачів Національної поліції України;

3) інформаційними технологіями в освітньому процесі є комплекс інформаційно-технічних засобів, заходів та способів, сутність існування котрих полягає у функціонуванні певного алгоритму, що забезпечує отримання інформації, розширення меж професійної компетентності здобувача вищої освіти чи нинішнього співробітника та/або організовує відпрацювання отриманих теоретичних навичок;

4) серед найбільш ефективних та можливих засобів у контексті оптимізації освітньої діяльності щодо дізнавачів та кандидатів на відповідні посади (процеси перепідготовки, підвищення кваліфікації, спеціалізації та стажування) є такі:

4.1) створення програмного забезпечення, що дасть змогу відпрацьовувати правильність та швидкість внесення інформації про кримінальні проступки до Єдиного реєстру досудових розслідувань;

4.2) розроблення інформаційних систем зі створення процесуальних документів у конкретному кримінальному провадженні, що дають змогу застосовувати вже внесену шаблонну інформацію під час створення ланцюгів, відповідних документів (після внесення у відповідну програму інформації щодо посади дізнавача, його спеціального звання та інших необхідних даних, наприклад фабули про учинення кримінального проступку, зазначені дані автоматично відображались би в будь-якому новоствореному процесуальному документі у визначеному програмним забезпеченням місці (згідно з Кримінальним процесуальним кодексом України) з метою більш ефективного навчання дізнавачів, що дасть змогу наочно продемонструвати взаємопов'язаність різних процесуальних документів в одному кримінальному провадженні;

4.3) інтеграція інформаційних ресурсів «Moodle», «Microsoft Teams», «Zoom» та інших у процес навчання, зокрема: підвищення кваліфікації та перепідготовки нинішніх співробітників поліції для подальшого проходження ними служби в підрозділах дізнання;

4.4) розроблення інтерактивних цифрових навчальних практикумів зі складання процесуальних документів із передбаченням можливості використання відповідного забезпечення на мобільних платформах (Apple, Android);

4.5) розроблення та втілення в життя постійно діючих, інформаційно-довідкових порталів, що забезпечать можливість у режимі реального часу будь-якому здобувачу вищої освіти, а в окремих випадках, діючому дізнавачу чи кандидату на посаду переглянути найбільш важливі для навчання/роботи довідкові матеріали чи у разі потреби терміново завантажити бланк конкретного процесуального документа.

АНОТАЦІЯ

У дослідженні розглянуто загальне поняття освіти, післядипломної освіти, а також визначено засади її безперервного розвитку та необхідність здійснення. Уточнено основні форми післядипломної освіти поліцейських Національної поліції України, що передбачені законодавством України. Проаналізовано підходи до визначення їх змісту та сутності, обґрунтовано можливість, підкреслено та вказано на позитивні, негативні та інші аспекти їх функціонування. Опрацьовано комплекс нормативно-правових актів, що забезпечують функціонування інституту післядипломної освіти загалом і поліцейських зокрема. Досліджено наукові позиції учених стосовно питання післядипломної освіти, її змісту, важливості, форм й основних напрямів. Узагальнено основні міжнародно-правові акти і рекомендації щодо організації післядипломної освіти загалом, а також запропоновано з урахуванням цих позицій шляхи оптимізації післядипломної освіти поліцейських зокрема. Ґрунтовно та структурно запропоновано комплекс дій організаційного та нормотворчого характеру щодо оптимізації функціонування відповідного інституту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Guide to measuring in formation and communication technologies (ict) in education. UNESCO-UIS, 2009. URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001865/186547e.pdf>
2. Артемова В.М. Повышение квалификации рабочих и служащих: Правовые вопросы. Минск, 1972.
3. Болонська система освіти в Україні: перспективи та проблеми. Інформаційний Інтернет-ресурс «kudapostupat». URL: <https://kudapostupat.ua/bolons-ka-sistema-osviti-v-ukrayini-perspektivi-ta-problemi/>
4. Брайченко Д.В. Зарубіжний досвід розвитку післядипломної освіти / Д.В. Брайченко, В.В. Сибірцев. Наука – виробництву, 2016 : збірник тез доп. наук. конф. студ. і магістрантів, 14 квіт. 2016 р. Кіровоград, 2016. С. 115–116.
5. Великий енциклопедичний юридичний словник / за редакцією акад. НАН України Ю.С. Шемшученка. Київ, 2007. 992 с.
6. Горфинкель В.Я., Купряков Е.М., Прасолова В.П. Экономика предприятия. Москва, 1996;

7. Іванова Ю.С. Поняття професійного навчання працівників: теоретико-правовий аналіз. *Право та інновації*. 2014. № 4 (8). URL: <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2015/03/Ivanova8.pdf>.

8. Любич А.А. Сучасні інформаційні технології в освіті / А.А. Любич, О.Г. Єсіна. Інформатика та інформаційні технології : матер. студ. наук. конф., 20 квітня 2015 р. Одеса.

9. Маньгора В.В. Болонський процес і професійна підготовка юристів. *Педагогічний дискурс*. 2013. Вип. 14. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/peddysk_2013_14_62.pdf.

10. Вапнярчук Н.М. Післядипломна освіта в Україні: актуальні проблеми сьогодення. *Правове забезпечення розвитку національної інноваційної системи в умовах глобалізації* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. Харків : Право, 2015. URL: <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2016/01/collection-11-12-15.pdf>

11. О порядке предоставления мест практики учащимся университетов, институтов и техникумов и мест прохождения стажера лицам, прошедшим полный курс указанных учебных заведений : Постановление Совета народных комиссаров СССР от 14.06.1926. Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского правительства СССР. 1926. № 44, отд. 1. ст. 320.

12. Олійник В.В. Тенденції розвитку післядипломної педагогічної освіти в умовах трансформації суспільства. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2013. № 1. С. 56–66.

13. Орловский Ю.П. Трудовое право России: учеб. для вузов / Ю.П. Орловский, Р.З. Лившиц. Москва : Издат. группа: ИНФРА, М-НОРМА, 1998. 480 с.

14. Орловський Ю.П. Правовое регулирование подготовки и расстановки кадров. Москва : Юрид. лит., 1983. 112 с.

15. Основы рыночной экономики: Словарь-справочник. Харків, 1992.

16. Перелік спеціальностей та спеціалізацій, за якими здійснюється підготовка фахівців освітнього ступеня «бакалавр» для Національної поліції (денна форма). Портал для кандидатів на навчання Національної поліції України. 2021. URL: <https://osvita.np.gov.ua/index.php?r=site%2Fspecialties>.

17. Перепідготовка кадрів. Державний університет телекомунікацій (офіційний Інтернет-ресурс). URL: <http://www.dut.edu.ua/ua/361-peredidgotovka-kadriv-navchalniy-proces>.

18. Післядипломна освіта України: сучасність і перспективи розвитку: наук.-метод. посібник. Київ : Міленіум, 2005. 230 с.

19. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування : Закон України від 1 червня 2021 року № 1498-IX. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2021. № 31. Ст. 253. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1498-20#Text>

20. Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття») : Постанова КМУ від 03.11.1993 р. № 896. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/896-93-p>.

21. Про зайнятість населення : Закон України від 5 липня 2012 року № 5067-VI. *Офіційний вісник України*. 2012. № 63. С. 17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>

22. Про затвердження Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції : Наказ МВС від 24 грудня 2015 року № 1625, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 16 січня 2016 року за № 76/28206. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0076-16#Text>

23. Про затвердження Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції : Наказ МВС від 24 грудня 2015 року № 1625, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 16 січня 2016 року за № 76/28206. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0076-16#Text>

24. Про затвердження Положення про професійне навчання працівників на виробництві : спільний наказ Міністерства праці та соціальної політики України та Міністерства освіти і науки України від 26 березня 2001 року № 127/151. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0315-01#Text>

25. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2015. № 40-41. Ст. 379. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

26. Про освіту : Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2017. № 38-39, ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

27. Про професійно-технічну освіту : Закон України від 10 лютого 1998 року № 103/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1998. № 32. Ст. 215. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-vr#Text>

28. Разрешение трудовых споров: (Судебная защита от необоснованных переводов и увольнений) / А.И. Ставцева. Москва : Интел-Синтез, 1998. 287 с.

29. Рижиков В.С. Зміст та складові професійної підготовки майбутніх юристів відповідно професіограмі. URL: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/Vnadsps/2011_2/11rvsuvp.pdf.

30. Рижков Е.В. Вдосконалення навчального процесу з урахуванням сучасних тенденцій інформатизації структурних підрозділів національної поліції. *Використання сучасних інформаційних технологій в діяльності національної поліції України* : матеріали всеукр. наук.-практ. семінару. Дніпро : ДДУВС, 2017.

31. Розенбаум Ю.А. Подготовка управленческих кадров: организационно-правовые вопросы. Москва, 1981.

32. Савіцька В. Готовність майбутнього соціального працівника до професійної діяльності як запорука її ефективності. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2013. Ч. 2. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znprudpu_2013_2_44.pdf.

33. Сагун С. Правове регулювання проходження стажування студентами вищих навчальних закладів та учнями професійно-технічних навчальних закладів. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 2. URL: <http://www.pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/2/17.pdf>.

34. Трошин А.Ф. Правовое положение рабочих и служащих обучающихся без отрыва от производства. Москва : Госюриздат, 1962. 109 с.

35. Узунова О.В. Проблемні питання вивчення права працівниками міліції та підготовки юристів професіоналів в органах внутрішніх справ : радянський та сучасний аспекти / О.В. Узунова, К.В. Калюга. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2013. № 1(2). С. 227–230. URL: [http://nbuv.gov.ua/jpdf/Vznu_Jur_2013_1\(2\)_40.pdf](http://nbuv.gov.ua/jpdf/Vznu_Jur_2013_1(2)_40.pdf).

36. Фатхутдинов Р.А. Организация производства. Москва, 2001.

Information about the author:

Romanov Maksym Yuriiiovych,

Senior Police Lieutenant,

Postgraduate Student of Distance Learning

National Academy of Internal Affairs

1, Solomjanska Square, Kyiv, 03035, Ukraine,

Senior Investigator on Major Cases

Main Pre-Trial Proceedings Department

of the National Police of Ukraine

10, Ac. Bogomoltsa str., Kyiv, 01601, Ukraine